

Katedra matematiky Vojenské akademie v Brně 1951 – 2001

Rudolf Grepl — Jiří Jevický

U příležitosti padesátého výročí založení Vojenské akademie v Brně se v článku stručně bilancuje činnost katedry matematiky. Článek si všímá vzniku katedry, jejího personálního složení, výuky matematiky a deskriptivní geometrie, práce se studenty, metodické činnosti a odborného a vědeckého zaměření katedry.

Klíčová slova: založení Vojenská akademie v Brně, historie katedry matematiky, výuka matematiky a deskriptivní geometrie.

1. Vznik katedry a období let 1951 - 1958

Dne 15. srpna 1951 vydal prezident Československé republiky Rozkaz o organizaci vojenských škol, jímž byla mj. zřízena Vojenská technická akademie v Brně. V roce 1953 pak byla přejmenována na Vojenskou akademii Antonína Zápotockého a v roce 1990 na Vojenskou akademii v Brně (dále jen akademie). Při svém vzniku akademie významně čerpala materiálně a částečně i personálně od Vysoké školy technické Dr. E. Beneše v Brně (dále VŠT). Se vznikem akademie došlo k záboru celé řady budov v Brně pro její účely (např. „Stará technika“ na Veveří 95, Právnická fakulta na Veveří 70, gymnázium na Lerchově 63, dnešní budovy VUT na Joštově 65 a jiné).

Prvním náčelníkem akademie byl jmenován generál Bohumír Lomský, pozdější ministr národní obrany. Akademii tvořilo v roce 1951 sedm fakult — dělostřelecká, tanková, letecká (strojní), ženíjní (stavební), elektrotechnická, chemická a železniční. Během doby docházelo k různým změnám v názvu, resp. ve vnitřní organizaci fakult. V podstatě lze říci, že až do dnešní doby zůstaly — přes různé reorganizace — zachovány obory strojní, elektrotechnický, stavební, geodetický a velitelsko-štabní.

Před založením akademie působila na VŠT v Brně Katedra matematiky a deskriptivní geometrie, kterou vedl prof. PhDr. Josef Kaucký (1895 – 1982). Autonomní částí této katedry bylo oddělení deskriptivní geometrie, které vedl prof. RNDr. Jiří Klapka, DrSc. (1900 – 1976). Dohodou mezi vedením VŠT v Brně a Vojenské akademie přešla část Katedry matematiky VŠT v Brně, vedená prof. PhDr. Josefem Kauckým, na akademii a vznikla z ní katedra matematiky akademie. Složení katedry matematiky akademie bylo na počátku jejího působení následující (osoby uvádíme vždy s těmi tituly, které měly v příslušném časovém období): Prof. PhDr. Josef Kaucký – náčelník katedry, RNDr. Miroslav Novotný – zástupce náčelníka, RNDr. Miroslav Mikulík, RNDr. Sylva Šantavá, RNDr. Jaroslav Široký, RNDr. Jiří Čermák, Jaroslav Brabenec, RNDr. Jiří Barot, Michal Kaláb a Pavel Osecký. V letech 1952 a 1953 byli povoláni z armády na učitelská místa postupně Oldřich Bartoněk, Zdeněk Rozenský a Jaroslav Krejzlík, ze středních škol přišly Vlasta Picbauerová a Danuše Uhrová. V roce 1952 byl RNDr. M. Novotný jmenován docentem a v roce 1953 odešel na Přírodovědeckou fakultu Masarykovy univerzity (dále MU) v Brně. Po jeho odchodu byl zástupcem náčelníka katedry jmenován RNDr. Jiří Čermák. V letech 1956–58 působil v této funkci RNDr. Jiří Kopřiva.

Postupně přicházeli na katedru další absolventi Přírodovědecké fakulty MU v Brně takto: v roce 1953 Jakub Beneš, Jan Cejpek, Věroslav Jurák a Jindřich Kerndl, v roce 1954 Drahoslava Řehůrková, provdaná Radochová, 1955 Zdeněk Procházka a 1957 Jitka Kučerová, provdaná Zemanová, Stanislav Koukal a Jan Otčenášek. Už během tohoto prvního období katedry vykonali někteří absolventi Přírodovědecké fakulty vojenskou prezenční službu na katedře matematiky akademie. Připomeneme první z nich: RNDr. Jiří Kopřiva (zůstal pak na katedře jako civilní učitel), RNDr. Michal Greguš a dále vojíni resp. poddůstojníci Alda, Hašek, Frejlach, Freiberg, Schneiberg a RNDr. Miloš Zlámal aj.

Historii výuky matematiky na akademii nelze oddělit od historie výuky deskriptivní geometrie. Způsob vysokoškolské přípravy učitelů obou předmětů byl shodný a také často oba předměty vyučovali stejní učitelé.

Katedra deskriptivní geometrie a technického kreslení akademie vznikla v podstatě z autonomního oddělení deskriptivní geometrie Katedry matematiky a deskriptivní geometrie VŠT v Brně. Na akademii přešlo téměř celé toto oddělení. RNDr. Rudolf Piska, pracovník tohoto oddělení, byl záhy jmenován profesorem a náčelníkem katedry deskriptivní geometrie a technického kreslení na akademii. RNDr. Jaromír Zezula byl jmenován docentem na této katedře. Protože nově vytvořená katedra zajišťovala i výuku technického kreslení, byla doplněna řadou inženýrů — Ing. Jiřím Berkou, Ing. Zdeňkem Skalným, Ing. Jaroslavem Kojzarem a později Ing. Jaroslavem Juráškem. Záhy byla tato katedra rozšířena o další učitele deskriptivní geometrie: Zdeňka Ondrouška, RNDr. Jaroslava Záhora a RNDr. Jiřího Vaňka. Krátkou dobu působili na katedře Ing. M. Kubín, Ing. M. Hodinka (později proděkan Fakulty elektrotechnické VUT a prorektor VUT), Ing. P. Furch, Ing. M. Halamka a Ing. J. Hájek (jmenovaní vedli výuku z předmětu technické kreslení). Výuku stavitelského a architektonického kreslení vedli Ing. F. Neumann a Ing. M. Procházka. V roce 1953 přešla na katedru matematiky RNDr. Věra Radochová.

Katedra během svého trvání několikrát změnila prostory svého působení. Zpočátku sídlila na Gorkého 7 a 13, poté na Kounicově 75 (dnes 65), pak na Veveří 95 (Stará technika) a od roku 1990 na Dobrovského 27.

2. Období let 1958 – 1970

Rozhraní tohoto a předchozího období je silně poznamenáno prověrkami pracovníků akademie. Řada pracovníků kateder buď odešla před hodnocením sama z akademie nebo na základě závěrů z těchto prověrek byla postavena před skutečnost, že pro ně není na akademii z politických důvodů místo. Někteří z nich museli pracovat i mimo svůj profesní obor. Jejich odchodem kvalita kateder značně utrpěla.

Navíc k 1. 1. 1958 byla organizační struktura akademie podstatně změněna. Některé fakulty byly zrušeny či převedeny na Vysoké učení technické (dále VUT) v Brně. Odcházel také studenti a na VUT byla převedena i část vybavení akademie. Na akademii byla změněna i koncepce zabezpečování výuky jednotlivých předmětů. Technické kreslení bylo převedeno na katedru části strojů, zatímco deskriptivní geometrie připadla katedře matematiky. Náčelníkem nově vzniklé katedry matematiky a deskriptivní geometrie byl jmenován plk. prof. RNDr. Ing. Jaroslav Procházka a složení katedry bylo následující (jména bez titulů): Josef Holčík – zástupce náčelníka katedry (nový člen katedry, učitel deskriptivní geometrie), Zdeněk Procházka – tajemník katedry, Jiří Barot, Oldřich Bartoněk, Jakub Beneš, Jindřich Kerndl, Stanislav Koukal, Jaroslav Krejzlík, Zdeněk Ondroušek, Jan Otčenášek, Jaromír Peňáz, Vlasta Picbauerová, Drahoslava Radochová, Sylva Šantavá, Jaroslav Záhora a Jitka Zemanová. V uvedeném období došlo dvakrát ke změně ve funkci zástupce náčelníka

katedry, a to takto: doc. RNDr. Jaroslav Krejzlík, CSc. (1963 – 1968), doc. RNDr. Jakub Beneš, CSc. (1969 – 1975).

Vzhledem ke značnému počtu hodin výuky (a samozřejmě v důsledku odchodu učitelů vlivem prověrek) bylo potřebné rozšířit počet členů katedry. V tomto období přišli např. Ivan Kolář, Jaroslav Židek, Lubomír Bajgar, Jiří Kropáč, Jaromír Bystrý, Rudolf Grepl, Jana Bauerová a Věra Horová.

Konec šedesátých let patřil z hlediska odborného a vědeckého růstu katedry k jedněm z nejuspěšnějších období. Na MU se habilitoval doc. RNDr. I. Kolář, CSc. (odešel pak z akademie do Matematického ústavu ČSAV v Brně). Dalších 9 učitelů získalo akademický titul RNDr. a 5 vědeckou hodnost CSc.

3. Období let 1970 – 1990

Zejména začátek tohoto období byl poznamenán tvrdým normalizačním režimem. Nejprve proběhly stranické prověrky (1969 – 1970) a poté tzv. komplexní hodnocení občanských pracovníků (1971). Z funkce náčelníka katedry byl odvolán prof. Procházka. Stranicky nebylo prověřeno 9 pracovníků katedry (J. Bôrik, J. Bystrý, R. Grepl, J. Janouš, J. Kerndl, S. Koukal, Z. Mrkvička, J. Procházka a Z. Procházka). Komplexní hodnocení bylo negativní u 3 nestraníků (I. Čapkova, V. Horová a J. Koch). Všichni jmenovaní museli v tomto období buď pod tlakem nebo na základě výpovědi z pracovního poměru opustit akademii. O něco později odešli také z katedry na VUT J. Beneš, D. Horňáková a E. Slatinský. V tomto období — začátkem 70. let — zemřeli O. Bartoněk, Z. Mrkvička a J. Záhora. Odchodem všech jmenovaných byla katedra oslabena po odborné i pedagogické stránce.

V důsledku silné redukce katedry přišla na katedru v 70. letech řada nových mladých učitelů, např. Oldřich Dlouhý, Pavel Kovařík, Vladimír Vetchý, Jiří Jevický, Václav Tryhuk, Ludmila Chvalinová, Josef Kalas, Jaromír Kuben, Běla Šikulová, Antonín Müller, Jiří Novotný, Zdeněk Šmarda, Zdeněk Svoboda.

Vedoucím katedry byl do roku 1987 plk. prof. Ing. Jiří Bartoš, DrSc., v letech 1987 – 1991 pplk. doc. Ing. Josef Majtaník, CSc. Zástupcem vedoucího katedry byl od roku 1975 doc. RNDr. Jaroslav Židek, CSc. Začátkem 80. let působili dále na katedře tyto učitelé: J. Barot, J. Bauerová, O. Dlouhý, J. Jevický, P. Kovařík, J. Krejzlík, J. Kropáč, Z. Krumniklová, J. Kuben, Z. Kubičik, K. Lepka, V. Lešovský, S. Messerschmidt, A. Müller, J. Novotný, Z. Ondroušek, J. Otčenášek, J. Peňáz, R. Seehofner, R. Schwarz, Z. Svoboda, B. Šikulová, Z. Šmarda, V. Tryhuk, V. Vetchý, A. Vondra a J. Zemanová.

V 80. letech získalo vědeckou hodnost CSc. 12 učitelů a vědecko-pedagogický titul docent 7 učitelů.

4. Období od roku 1990

Koncem roku 1989 došlo v naší republice k zásadním politickým a společenským změnám. Na základě zákona o mimosoudních rehabilitacích se v roce 1990 vrátili J. Bystrý, J. Bauerová, R. Grepl, J. Kerndl a S. Koukal.

Funkci vedoucího katedry vykonával v letech 1991 – 2000 prof. RNDr. Ing. Stanislav Koukal, CSc., od roku 2000 je vedoucím katedry doc. RNDr. Jiří Jevický, CSc. Funkci zástupce vedoucího katedry zastává doc. RNDr. V. Lešovský, CSc. Vedoucím skupiny učitelů pro výuku na Fakultě vojenskotechnické je RNDr. Rudolf Grepl, CSc., vedoucím skupiny pro

Fakultu letectva a protivzdušné obrany je doc. RNDr. Jaromír Kuben, CSc. V současné době dále na katedře matematiky na plný úvazek pracují RNDr. Šárka Hošková, prof. RNDr. Ing. Stanislav Koukal, CSc., doc. RNDr. Pavel Kovařík, CSc., doc. RNDr. Jiří Kropáč, CSc., Mgr. David Kvapil, RNDr. Radovan Potůček, Ph.D., Mgr. Pavlína Račková, Mgr. Dagmar Stříbrná, RNDr., Zdeněk Svoboda, CSc., RNDr. Běla Šikulová, CSc. a doc. RNDr. Jaroslav Židek, CSc.

V tomto období byl S. Koukal jmenován profesorem, 4 učitelé získali vědecko-pedagogický titul docent a 4 vědeckou hodnost CSc., resp. Ph.D.

5. Výuka matematiky a deskriptivní geometrie

Katedra zajišťuje výuku matematiky od prvopočátku v celém rozsahu podle učebních plánů pro všechny studijní programy (bakalářský, magisterský, doktorský) a studijní obory na akademii. Postupně docházelo k různým reorganizacím oborů. V podstatě však zůstávají stále nosnými studijní obory strojní, elektrotechnické, stavební, geodetický a velitelsko-štabní (ve všech studijních programech).

Po rekapitulaci činnosti katedry za 50 let její existence lze říci, že na oborech strojních se hodinová dotace pro povinné matematické předměty pohybovala v učebních programech až do 480 hodin (základní studium matematiky čtyřsemestrové, dnes do 410 hodin, každý semestr ukončen zkouškou), na oborech elektrotechnických byla dotace až 570 hodin (dnes do 400 hodin; 4 semestry ukončené zkouškou), stavební obory a obor geodetický mají dotaci až 400 hodin (4 semestry ukončené zkouškou), velitelsko-štabní obory měly až 250 hodin matematiky (3 semestry).

Ve školním roce 1990/91 bylo zahájeno na akademii postgraduální doktorandské studium s dotací až 150 hodin (studium matematiky až třísemestrové, v každém semestru zkouška), dnes doktorský studijní program (zhruba se stejnou dotací hodin).

Výuku deskriptivní geometrie od založení akademie až do roku 1958 zajišťovala samostatná katedra deskriptivní geometrie a technického kreslení. Od roku 1958 až do roku 1978 katedra matematiky a deskriptivní geometrie, od roku 1978 byla výuka deskriptivní geometrie převedena na katedru mechaniky a části strojů. Zpočátku byla na technických oborech dotace až 220 hodin (2 semestry ukončené zkouškou), později dotace klesla u strojních a stavebních oborů až na 120 hodin (opět 2 semestry se zkouškou), u oborů elektrotechnických se deskriptivní geometrie již více jak 20 roků nevyučuje. Od roku 1978 hodinová dotace klesla až na 30 až 40 hodin v prvním semestru u oborů strojních a 40 až 50 hodin u oborů stavebních.

Katedra zajišťovala výuku matematiky a deskriptivní geometrie i pro zahraniční studenty, postupně celkem pro 21 různých států (Izrael, Čína, Korea, Kuba, Súdán, Somálsko, Vietnam, Kambodža, Laos, Alžír, Libye, Sýrie, Irák, SSSR, NDR, PLR, Egypt, Afganistan, Maroko, Mosambik, Indonésie). Vyučovacím jazykem byla čeština, ruština, angličtina, částečně němčina, španělština a francouzština.

Katedra rovněž zajišťovala přípravu vědeckých aspirantů k odborné kandidátské zkoušce (ročně až 60 aspirantů ve vědecké přípravě, z toho až 25 aspirantů skládalo ročně odbornou zkoušku). Dnes obdobně v doktorském studijním programu (viz výše).

Velké množství hodin věnuje katedra individuálním konzultacím se studenty.

Katedra se podílela také na výuce matematiky a deskriptivní geometrie v zahraničí. Byly to zejména akce MTC Káhira (deskriptivní geometrie: J. Peňáz, Z. Ondroušek, J.

Kerndl, J. Krejzlík, Z. Procházka, J. Beneš v letech 1962–74, matematika: J. Procházka, J. Barot, I. Kolář, S. Koukal, J. Židek a J. Otčenášek v letech 1963–75) a MTC Bagdád (matematika: J. Krejzlík, J. Barot a P. Kovařík v letech 1978–82). Zahraniční činnost členů katedry byla vždy oceňována velmi kladně.

Individuální péče o studenty vyústila v činnosti matematických zájmových kroužků, jejichž činnost zahájil v roce 1965 doc. J. Kerndl. Od roku 1970 pořádá katedra pro nadané studenty matematický přebor akademie. Jeho cílem je rozšíření znalostí z matematiky u studentů a získání zájmu o matematiku. Užitečným se ukázalo pořádání 3 až 4 seminářů, v nichž učitelé z katedry přednášeli látku doplňující a rozšiřující témata přednášená v základním kurzu matematiky. Finále matematického přeboru se konává před zahájením zkouškového období. Nejlepší řešitelé bývají odměněni rektorem akademie a děkany fakult. Podle dosažených výsledků může vedoucí katedry uznat úspěšným řešitelům tyto výsledky jako semestrální zkoušku z matematiky s hodnocením výborně, případně její písemnou část rovněž s hodnocením výborně.

Zájem o matematický přebor kolísal. Počet studentů, kteří se jej účastnili, se pohyboval mezi 15 až 50. Do organizace odborného zajištění přeboru se během doby zapojovala celá řada členů katedry, dlouholetým hlavním organizátorem byl doc. Krejzlík, nyní soutěž řídí dr. Svoboda. Do rozdělení federace se matematický přebor organizoval i mezi vojenskými vysokými školami, na kterých se vyučuje matematika: VVTŠ Liptovský Mikuláš, VVLŠ Košice, VVŠPV Vyškov, VŠD Žilina – Vojenská fakulta a VA Brno. V organizaci přeboru se tyto školy střídaly. Přebor byl organizován jako soutěž jednotlivců, z každé školy se mohlo zúčastnit 5 nebo 10 studentů. I zde byli nejlepší řešitelé odměněni peněžitým darem, který poskytovala Správa vojenského školství ministerstva národní obrany.

6. Metodická činnost

Metodická úroveň učitelů katedry je tradičně na vysokém stupni. Základy byly položeny již po vzniku akademie a přispěl k nim zejména první náčelník katedry prof. J. Kaucký. Metodické postupy byly léta přenášeny zkušenějšími učiteli katedry na učitele nové.

Katedra měla vlastní fotokomoru a dílnu, kde František Svojanovský, převážně řízen RNDr. Z. Ondrouškem, RNDr. J. Peňázem a V. Picbauerovou, vyrobil řadu vynikajících modelů pro výuku matematiky, deskriptivní geometrie a technického kreslení jak pro akademii, tak pro jiné školy, dokonce i pro zahraničí.

V roce 1976 byl na katedře zřízen metodický kabinet. Byly v něm shromážděny stávající didaktické prostředky k zabezpečování výuky matematiky (zpočátku i deskriptivní geometrie) včetně kompletní sady skript vydaných katedrou a různých technických prostředků (promítač K8, diapojektory aj.). Kabinet sloužil i k seznamování s vědeckou prací na akademii a jiných vysokých školách. Byly zde umístěny autoreferáty kandidátských disertačních prací, sborníky akademie řady B a D, čtečky mikrofišů aj. Byl využíván také pro přípravu vědeckých aspirantů. V roce 1982 byl v kabinetu umístěn počítač HP-85. O činnost kabinetu se zasloužili O. Dlouhý, A. Müller, V. Lešovský a další.

Od roku 1981 asi do r. 1989 byl na katedře prováděn pedagogický výzkum jako náplň metodického úkolu katedry (vstupní kvality studenta, metodika studia, samostudia, doškolení studentů a otázky metodiky práce s talentovanými studenty). Na rozpracování těchto otázek se podílela téměř celá katedra. V těchto letech byla zpracována celá řada učebních textů pro učitele (metodiky tematických celků) i pro studenty (požadavky z předmětu matematika).

Od roku 1990 byla dále publikována časopisecky řada prací týkající se vysokoškolské pedagogiky zejména se zaměřením na didaktiku vysokých škol technických, speciálně na předmět matematika.

7. Odborné a vědecké zaměření a činnost katedry

Úspěšná byla odborná a vědecká spolupráce s katedrami akademie, s vojenskými zařízeními, ale také s některými dalšími československými ústavy a podniky. Přitom se nejednalo jen o servis, ale také o přímou účast v různých řešitelských týmech.

Jednalo se zejména o spolupráci při řešení výzkumných úkolů s celou řadou pracovišť všech fakult akademie, VÚ 060 Brno a civilními organizacemi (např. Kancelářské stroje aj.). Značný byl rovněž podíl katedry při řešení výzkumných úkolů ministerstva školství ČSR. Navíc řada učitelů katedry spolupracovala samostatně s některými institucemi vojenskými i civilními.

Významná byla rovněž metodická pomoc a spolupráce s dalšími československými vojenskými vysokými školami v otázkách organizace výuky a tvorby učebních programů matematiky a rovněž spolupráce s našimi vojenskými středními školami (problematika výuky, maturitní zkoušky, přijímací zkoušky aj.). Úspěšná je spolupráce katedry matematiky s katedrami matematiky civilních vysokých škol technických, zejména brněnského VUT a v poslední době také s Matematickým ústavem Akademie věd České republiky.

Vědecké zaměření katedry se začalo profilovat již v polovině padesátých let. Jako první to byla skupina zabývající se studiem diferenciální geometrie. Tato skupina (J. Beneš, J. Kerndl, J. Krejzlík, V. Radochová) začala navštěvovat semináře prof. J. Klapky, DrSc. od roku 1955 na VUT. Vlastní samostatná aktivní práce této skupiny začala v roce 1958, když vedení katedry převzal prof. Procházka. Skupina konala vlastní semináře, na nichž se studovaly práce prof. Čecha. Výsledkem byla první společná publikace (J. Beneš, J. Kerndl, J. Krejzlík) zabývající se korespondencí mezi dvěma projektivními rovinami. Jmenovaní od roku 1966 přednesli několik referátů v semináři prof. Svobody na Přírodovědecké fakultě MU v Brně a všichni tři do roku 1968 obhájili v tomto oboru kandidátské disertační práce. K nim se postupně přidali I. Kolář, Z. Procházka a D. Hornáková. Od roku 1968 navštěvovali J. Beneš, J. Kerndl, J. Krejzlík aktivně seminář prof. I. Koláře, DrSc. (později též V. Lešovský a A. Vondra). J. Beneš, J. Kerndl, J. Krejzlík a I. Kolář byli zapojeni do řešení státních výzkumných úkolů, které garantovala katedra matematiky na Fakultě stavební VUT v Brně (vedoucí prof. J. Klapka, DrSc.). Výsledkem práce této skupiny je řada výzkumných zpráv a vlastních publikací. Obecně je práce této skupiny hodnocena velmi dobře v rámci úspěšného období brněnské geometrické školy.

Druhá profilující skupina se věnuje obyčejným diferenciálním rovnicím. K ní zejména patří resp. patřili: S. Šantavá, D. Radochová, J. Zemanová, J. Židek, J. Otčenášek, V. Fukačová, V. Picbauerová, později E. Slatinský, V. Tryhuk, J. Kuben, Z. Šmarda, Z. Svoboda aj. Tato skupina byla jen částí velkého kolektivu řešícího problematiku obyčejných diferenciálních rovnic, v jehož čele stál — jak je všemi s láskou a uznáním nazýván — „otec“ akademik Borůvka, zcela výjimečná osobnost československé matematiky. Později otevřeli své semináře prof. Ráb, DrSc. (MU), prof. Neumann, DrSc. (MU), prof. Hustý, DrSc. (VŠZ), prof. Voráček, DrSc. (VUT) a prof. Diblík, CSc. (VUT).

Jádrum práce byla na začátku Borůvkova algebraická teorie obyčejných diferenciálních rovnic s vyústěním do teorie disperzí kořenů integrálů lineárních diferenciálních rovnic druhého řádu. Seminář prof. Rába věnovaný především asymptotickým vlastnostem řešení navštěvovali zejména RNDr. D. Radochová, CSc., RNDr. J. Otčenášek,

doc. RNDr. J. Židek, CSc., RNDr. V. Fukačová. V semináři prof. Neumanna, DrSc. pracovali doc. RNDr. V. Tryhuk, CSc. a RNDr. E. Slatinský, CSc., v semináři prof. Voráčka pak doc. RNDr. J. Kuben, CSc., v semináři prof. Diblíka pracují doc. RNDr. Z. Šmarda, CSc. (odešel na VUT) a RNDr. Z. Svoboda, CSc. Je možné tvrdit, že skupina diferenciálních rovnic byla historicky nejvýkonnější na katedře.

Další skupina (prof. S. Koukal a RNDr. Z. Mrkvička (†)) patřila k aktivním účastníkům semináře prof. M. Zlámala, DrSc., člena korespondenta ČSAV, pořádaného na VUT. V období šedesátých a sedmdesátých let byl téměř výhradně zaměřen na numerické metody řešení jak obyčejných, tak parciálních diferenciálních rovnic. V rámci tohoto semináře vznikla brněnská škola metody konečných prvků. Oba jmenovaní také v tomto oboru publikovali. Zejména práce prof. Koukala se podstatným způsobem podílely na výsledcích této školy (zahraniční ohlasy). V současné době se seminář nadále zabývá numerickými metodami a vede jej prof. A. Ženíšek, DrSc.

Řada učitelů katedry navštěvuje dnes další semináře, zejména na MU a VUT v Brně.

Na katedře se pracuje dále v těchto oborech: Globální diferenciální geometrie na diferencovatelných varietách, numerické metody, aplikace matematiky, numerické metody optimálního řízení, počítačem podporovaná výuka matematiky, teorie vyučování matematice.

Důležitou částí odborné a metodické práce katedry je tvorba učební dokumentace. V historii katedry se za oněch 50 let zpracovalo a vydalo více než 160 titulů učebních textů – skript. V poslední době pak již moderním způsobem — tisk i grafická úprava na počítači.

V současné době je na katedře 1 profesor, 6 docentů, 10 kandidátů věd, 1 nositel titulu Ph.D., 12 doktorů přírodních věd a 3 magistři.

Stojí za povšimnutí, že na katedře pracovala řada vynikajících vysokoškolských učitelů a vědeckých pracovníků (byť někteří krátce). Uvedme alespoň prof. J. Kauckého, prvního náčelníka katedry, akademika M. Greguše, člena korespondenta ČSAV prof. M. Zlámala, DrSc., prof. M. Novotného, DrSc., prof. I. Koláře, DrSc., prof. J. Kopřivu, CSc., prof. J. Rosického, DrSc., Prof. RNDr. J. Diblíka, DrSc. Řada dalších působí na našich vysokých školách a vědeckých ústavech nebo je již na zaslouženém odpočinku.

8. Závěr

Katedry matematiky a deskriptivní geometrie patří na každé vysoké škole technické ke katedrám významným, ke katedrám, které nejen poskytují studentům základní penzum vědomostí potřebných ke studiu technických věd, ale též vychovávají studenty k logickému myšlení a pomáhají jim chápat podstatu technických jevů a vštěpují jim lásku a obdiv k přírodním a technickým vědám a technickému pokroku vůbec.

Pokusili jsme se v příspěvku postihnout padesátiletou historii katedry matematiky, resp. katedry matematiky a deskriptivní geometrie Vojenské akademie v Brně. Mnozí pamětníci již nežijí nebo nebyli k dosažení. Dobové písemné záznamy buď neexistují nebo nejsou k dispozici. Upřímně děkujeme všem, kteří se svými vědomostmi a postřehy podíleli na vzniku tohoto příspěvku.

Autoři :

RNDr. Rudolf Grepl, CSc.
katedra matematiky VA Brno

Doc. RNDr. Jiří Jevický, CSc.
katedra matematiky VA Brno
e-mail: Jiri.Jevicky@unob.cz